

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

Projekt społeczny

Perspektywa: aktywizacja społeczności – integracja sąsiedzka

Życie dawnej wsi skupiało się na określonym terenie, w zbiorowościach stanowiących względnie zamknięty system. Lokalne współdziałanie oparte kiedyś na pomocy sąsiedzkiej i spontanicznej działalności, obecnie przybiera coraz częściej formę organizacyjną. Nie chodzi już o tylko zespolenie wysiłku liczniejszej grupy ludzi dla osiągnięcia celów gospodarstwa rolnego, ale o poprawę infrastruktury lokalnej lub ocalenie dziedzictwa kulturowego regionu.

Dlatego ważne stają się kompetencje związane z aktywizacją i integracją społeczności lokalnej. Społeczność lokalna to sieć osobistych powiązań, sieci kontaktów grupowych, tradycji i wzorców zachowania, które powstają na tle konkretnej dzielnicy i sytuacji społeczno-gospodarczej. Rozwój społeczności lokalnej ma na celu wzbogacenie tej sieci i wzmocnienie jej nici, wypracowanie pewności siebie i umiejętności, tak, by społeczność lokalna (ludzie) mogli znacznie poprawić sytuację w swoim środowisku (samym miejscu i w jego materialnych uwarunkowaniach). We współczesnym pojmowaniu rozwoju lokalnego idea ta musi być ściśle związana z zasadą pomocniczości, zgodnie z którą administracja publiczna wykonuje określone zadania tylko wtedy, gdy nie mogą ich realizować jednostki niższego rzędu: osoby, rodziny, grupy samopomocowe oraz obywatelskie, organizacje pozarządowe. Wdrażanie w życie tej zasady wymaga:

- stopniowego wycofywania się władz z bezpośredniego dostarczania świadczeń społecznych, przy zachowaniu odpowiedzialności za stworzenie warunków funkcjonowania takich świadczeń,

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

- budowania aktywnych, zintegrowanych społeczności, gotowych na przejęcie kontroli nad swoim życiem i włączanie się w proces podejmowania decyzji.

Proces budowania wspólnot, których celem jest przekształcanie rzeczywistości, przynoszące w efekcie korzyści zarówno danej jednostce, jak i całej społeczności jest długotrwałym, cyklicznym procesem, składającym się z kilku etapów.

Podstawowe etapy pracy animacyjnej

- zbieranie informacji
- ocena sytuacji
- zachęcanie ludzi do spotkania się w celu podjęcia decyzji, jakim problem chcą się zająć,
- tworzenie i wspieranie grupy/kampanii/koalicji,
- pomaganie grupie/kampanii/koalicji w planowaniu jej strategii i taktyk oraz określaniu priorytetów działań,
- umacnianie i podtrzymywanie grup/kampanii/koalicji, gdy zaczynają realizować działania,
- dokonywanie przeglądu postępów i działań grupy/kampanii/koalicji,
- pomaganie grupie/kampanii/koalicji w zakończeniu działań lub w podjęciu decyzji, co dalej
-i cały proces zaczyna się od początku.

Podstawowe pytanie to: jak zachęcić mieszkańców do działania?

Odpowiedź na to pytanie jest dość prosta – tym co łączy ludzi, co mobilizuje ich do działania jest problem, który wymaga pilnego rozwiązania. Im ten problem jest dotkliwszy i im większa część społeczności go dostrzega, tym silniejszy jest pęd do wspólnego szukania rozwiązań. Ważna przy tym jest „rozwiązywalność” problemu,

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

ponieważ ludziom potrzebny jest sukces, zwłaszcza na początku, który zmotywuje, zmobilizuje innych i podtrzyma aktywność grup społecznych.

PODSTAWOWE ZASADY AKTYWIZOWANIA

SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ:

- walcz o szybkie, konkretne zmiany na lepsze w życiu ludzi,
- daj ludziom poczucie znaczenia i wpływu

1. Od aktywizacji do integracji sąsiedzkiej

„Aktywizacja” (łac. *activus* – czynny) to świadome i celowe działania zmierzające do zmiany stylu życia, a więc zachowań i sposobu bycia odróżniającego daną zbiorowość lub jednostkę od innych. Jest to forma pobudzania motywacji do działania: osobistego i zbiorowego. Aktywizacja jest ważnym, wręcz kluczowym warunkiem każdej realnej zmiany. *Łączy się z braniem odpowiedzialności na siebie, tworzeniem czegoś, co jest autorskie, twórcze - przy czym o tym czy działanie jest twórcze bardziej decyduje postawa i stan duszy, niż oryginalność wytworów.* Aktywizacja jest rodzajem wpływu na innych, który pomaga w rozszerzeniu poczucia wolności osobistej, zwiększeniu kompetencji w dokonywaniu świadomych i odpowiedzialnych wyborów. Często zakłada wytrącenie określonej osoby ze stanu bierności, niechęci do ponoszenia ryzyka, swego rodzaju pogodzenia z losem lub wygodnictwa. Jest ważną przestrzenią uczenia się (rozwijania umiejętności i wiedzy) i wychowania (kształtuje postawy). *Proces stawania się aktywnym zachodzi najczęściej dzięki głębokiej relacji z drugą osobą, przeżyciu synergii grupy lub zaangażowaniu w głęboki proces społeczny.* Wzmacnia sieci wsparcia, w ramach których dokonuje się proces wymiany wiedzy i doświadczenia oraz łączą się zasoby.

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

Aktywizacja to jednak coś więcej niż jedynie tworzenie okazji do aktywności (np. podczas akcji lub wydarzenia). Jest zwykle odpowiedzią na zdefiniowane w środowisku lokalnym problemy, takie jak np.: brak integracji społeczności, brak bezpieczeństwa, skonfliktowanie i brak współpracy w lokalnym środowisku, niewykształcone mechanizmy samoorganizacji i samopomocy, bierne i roszczeniowe postawy członków wspólnoty, niski poziom wzajemnego zaufania mieszkańców. Działanie na swoją rzecz stopniowo poszerzane jest o działanie na rzecz innych potrzebujących, co okazuje się często bardzo silnym czynnikiem transformującym postawy osób do niedawna biernych osobiście i społecznie.

Z kolei integracja społeczna wiąże się ze scalaniem. Jest procesem, w którym różnorodne osoby, grupy czy wręcz całe społeczności osiągają stan zespolenia. Do czynników, które sprzyjają integracji zalicza się: wspólny cel; zbiorowe działania, będące środkiem, który zbliża do założonego celu; przynależność do grupy; powiązania interpersonalne między ludźmi, co ma miejsce wówczas, gdy związek z daną grupą wynika z sympatii wobec jej członków.

Sama fizyczna bliskość nie generuje jeszcze intensywnych i pozytywnych relacji społecznych. Mimo wielu możliwości kontaktowania się, ludzie wykazują tylko ograniczoną gotowość do nawiązywania kontaktów. Sąsiedztwa nie powstają tylko dlatego, że ludzie blisko siebie mieszkają. Dzieje się tak wtedy, gdy czują do siebie sympatię, gdy mogą i chcą coś wspólnie zacząć robić – wtedy rozwija się aktywne sąsiedztwo. Sprawy, które udało się załatwić wspólnie z sąsiadami podzielić można na dwie grupy.

- (a) Przedsięwzięcia, które zwiększają jakość życia w bezpośrednim sąsiedztwie.
Do tych działań zaliczyć można remont elewacji i ocieplenie budynków, odnowienie klatek schodowych czy założenie domofonu.
- (b) Uruchamiane w oparciu o potrzebę społecznej bliskości (także przestrzennej).

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

Osoby inicjujące i realizujące działania na rzecz lokalnej społeczności dążą w ten sposób do osiągnięcia i utrzymania zdrowia psychicznego, poczucia dobrostanu, inaczej po prostu bycia szczęśliwym. W tym procesie zaangażowania ważne są przede wszystkim następujące aspekty:

- Pochłonięcie, zaabsorbowanie wykonywaną czynnością. Stan pochłonięcia wykonywaną czynnością wymaga użycia wszystkich sił i talentów osoby, jej mocnych stron. *To, że ludzie reagują na inicjatywy. Miałam jakiś fajny pomysł i potrzebuję żeby go zrealizować kogoś jeszcze, nie że publiczności, nie w tych kategoriach. Frajdą dla mnie jest przekazać wiedzę, którą mam, uruchomić takie mechanizmy, żeby moje zainteresowania, które mam, stały się bardziej popularne i mogę je przekazać.*
- Pozytywne emocje. *Uśmiech. Radość. Że przybiega do Ciebie mała dziewczynka i pyta: Kiedy będzie następny raz? To jest takie niesamowite.*
- Poczucie sensu rozumianego jako przynależność do czegoś, co uznajemy za większe od nas - gotowość służby. W poczuciu sensu danych działań, życia, subiektywna ocena nie jest rozstrzygająca. *Co dasz człowiekowi to dostaniesz dwa razy więcej. Na przykład dasz miłość, to dostaniesz dwa razy więcej miłości.*
- Poczucie osiągnięcia – „życie jako dążenie do osiągnięć”, dążenie do sukcesu, wygranej, mistrzostwa w danej dziedzinie jako cel sam w sobie. *I jeszcze trochę gram na antagonizmie z urzędem, bo ci ludzie widzą ile wkładamy wysiłku, ile ja wkładam wysiłku w to, żeby swoją twarzą stawić opór tej urzędniczej niemocy, to że ja biorę na klatę to co oni sobie być może odpuszczali. I to, że publikuję na FB te różne sytuacje, to ci ludzie dziękują mi za to, widzą, ile to wysiłku kosztuje. I jeszcze korzyść wymierna dla mnie jest taka, że przez te wszystkie przepały z urzędem zyskałem mega ogromną wiedzę, tyle ustaw przeczytałem, tyle różnych regulaminów, pism napisałem do różnych instytucji.*

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

- Związki z innymi, bycie w relacji z drugim człowiekiem, w grupie, społeczności, zdolność do bycia kochanym i odczuwania miłości. *Przez 5 lat pracowałam z domu, mogłam przez cały tydzień nie wychodzić z domu, mogłam nie widzieć jaka jest pora dnia, jaka jest pora roku. Taka działalność, aktywność była jedyną formą, żeby wyjść do ludzi, którą mogłam sobie wymyślić, wyobrazić. Stałam się rozpoznawalna, mam swoje wsparcie, mam do kogo zadzwonić, porozmawiać. Poznałam wielu ludzi na wielu płaszczyznach i przestałam być tak totalnie alienowana. Gdy ta alienacja zaczęła ciążyć, to właśnie taka aktywność dała mi środowisko. Ludzie zaczęli mi być potrzebni.*

Zaangażowanie w działania na przykład na rzecz sąsiedztwa, wejście w rolę animatora społeczności z jednej strony wymaga wysiłku, jednak równocześnie może być sposobem na osiągnięcie dobrostanu. Bycie aktywnym w swojej społeczności często jest stylem życia, nie tylko jednorazową inicjatywą.

2. Dobra praktyka: „Gdzie diabeł nie może...”

W Burzeninie to kobiety postanowiły wyjść z domu i zrobić coś dla mieszkańców gminy. Założyły stowarzyszenie, które nieoficjalnie nazwały bmw – od trzech pierwszych liter wsi, z których pochodzą (Brzeźnica, Marianów, Waszkowskie). bmw, bo to najlepsza marka na rynku.

Burzenin to obecnie wieś. Dawniej było to miasto, ale w 1870 roku reforma carska pozbawiła miejscowość praw miejskich. Leży przy średniowiecznym szlaku solnym prowadzącym z Małopolski do Wielkopolski i na Kujawy. To piękna gmina położona nad Wartą. Co tydzień odbywa się tu targ. Niby nic nadzwyczajnego, gdyby nie fakt, że targi te odbywają się w gminie co środę od 1419 roku. Wtedy to Burzenin, wraz z zatwierdzeniem praw miejskich, dostał pozwolenie na jeden jarmark w roku i na

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

targi co srode. Dziś targi nie są już tak okazałe jak dawniej, ale także mają swój urok. *Nasze społeczeństwo, moim zdaniem, jest konserwatywne, ale bardzo ciekawe świata. Przynajmniej młodsze pokolenie. Chcieliby dużo zobaczyć, rozwijać się. Starsze pokolenie jest raczej negatywnie nastawione do różnych postępowych pomysłów. Oczywiście starsi przekazują swoje doświadczenia i wiedzę, ale nie bardzo pozwalają, by młodszy szli własnymi drogami. Tak jest w rodzinach, gdzie gospodarzą rodzice i ich następcy – mówi pani Teresa, mieszkanka gminy. – Nie można się wychylić poza pewne ramy. Nie wolno być za biednym ani też za bogatym.*

Oczywiście na wsiach w ostatnim czasie sporo się zmieniło, a wiejskie kobiety dbają nie tylko o wychowanie dzieci, domy, ogródki pełne warzyw i kwiatów, ale także o tradycję dawnej polskiej wsi. Dzisiejsze panie nie narzekają na monotonię życia na wsi i stawiają przed sobą wiele nowych wyzwań. Z powodzeniem łączą obowiązki domowe z pracą zawodową i działaniami na rzecz społeczności. Przykładem takiego kobiecego przedsięwzięcia jest utworzone Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich gminy Burzenin. Z pomysłem połączenia trzech Kół Gospodyń Wiejskich w jedno stowarzyszenie wyszła ówczesna Pani wójt, która wspierała oddolne inicjatywy. To ona zleciła jednej z lokalnych liderki, ale jednocześnie urzędniczce – zebranie najbardziej aktywnych mieszkanki gminy. Oczywiście w różnych sołectwach były podejmowane różne działania. Idei połączenia tych aktywności przyświecał jeden cel: pobudzenie współpracy w całej gminie.

bmw – najlepsza marka na rynku

W spotkaniu założycielskim wzięło udział 35 kobiet, które bardzo ucieszyły się z tej inicjatywy i pozostają wciąż aktywnymi członkiniami stowarzyszenia. Humorystycznie nazwały swoje stowarzyszenie **bmw**. Bo to najlepsza marka samochodowa na rynku, a poza tym to pierwsze litery miejscowości, w których działają ich Koła Gospodyń Wiejskich, czyli Brzeźnica, Marianów, Waszkowskie.

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

Do stowarzyszenia należą panie w bardzo różnym wieku: od 20 do 76 lat. Mimo takich różnic tworzą bardzo zgrany zespół, wspaniałą grupę, otwartą na wiele pomysłów i świetnie ze sobą współpracującą. *Seniorki naszego stowarzyszenia we wspaniały sposób przekazują tradycje i obrzędy polskiej wsi, a młode pozyskują wiele wskazówek i doświadczeń – mówi pani Agnieszka. Poprzez spotkania międzypokoleniowe i organizację imprez integracyjnych uczą się współpracy, gospodarności i znajdują wspólny język. Wszystkie sprawy, decyzje i problemy, które pojawiają się przecież w każdej organizacji, podejmujemy i rozwiązujemy wspólnie – mówią kobiety. Starają się, aby we wszystkie prace były zaangażowane wszystkie członkinie. Mają świadomość, że różne inicjatywy, które podejmują, wiążą się z postawą obywatelską. Bardzo im zależy na tym, aby w ich działania włączała się cała gmina, jak najwięcej mieszkańców.*

Jak działają?

Organizują dużo imprez okolicznościowych, integracyjnych, np. wielkanocne jajeczka, wieczory andrzejkowe, wieczory opłatkowo-noworoczne, dzień kobiet i inne. Bardzo ciekawe są imprezy plenerowe, jak np. Noc Świętojańska nad Wartą w Jarocicach. W organizację tego wydarzenia włączyło się nie tylko Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich, ale także Ochotnicza Straż Pożarna, Urząd Gminy, sołectwo w Jarocicach. W gminie odbywają się również rajdy rowerowe. W tym roku był już drugi. Panie starają się połączyć przyjemne z pożytecznym: rajd to nie tylko okazja do integracji społeczności lokalnej, ale również do poznania zasad udzielania pierwszej pomocy medycznej i bezpiecznego poruszania się po drogach. Na przeprowadzenie rajdu pozyskały pieniądze z Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Sieradzu, z którym również współpracują. Podczas jarmarku dożynkowego członkinie stowarzyszenia można spotkać na warsztatach kulinarnych połączonych z degustacją potraw.

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

Ciekawym wydarzeniem była wycieczka do spółdzielni socjalnej Szklany Świat w Krośnicach koło Milicza. Uczestnicy tej wyprawy poznali technikę wyrabiania i malowania bombek. Po tej wizycie przedstawicielki Stowarzyszenia Kobiet Wiejskich wpadły na pomysł, aby zaangażować mieszkańców w malowanie bombek. Głównym celem tej inicjatywy było pielęgnowanie tradycji bożonarodzeniowej i przywrócenie jej należnego miejsca w środowisku lokalnym. Do malowania bombek przyłączyli się zaproszeni goście, m.in. wicestarosta powiatu sieradzkiego, radni powiatu sieradzkiego, władze gminy Burzenin – wójt, zastępca wójta, przewodniczący Rady Gminy i radni, sołtysi, proboszczowie, dyrektorzy Gminnego Domu Kultury oraz szkół, a nawet przedstawiciele nadleśnictwa. Bombki oraz stroiki bożonarodzeniowe kupili zaproszeni goście, resztę rozprowadzono w Gminnym Domu Kultury. To, co zostało, kobiety przed świętami z życzeniami rozdały znaczącym osobom, z którymi współpracują. Panie z Burzenina szczególną wagę przywiązują do pielęgnowania tradycji, dlatego zorganizowały na przykład darcie pierza. W czasie tego spotkania seniorki stowarzyszenia opowiadały, jak to dawniej długie zimowe wieczory upływały w wielu domach przy oskubywaniu gęsi z piór, czyli właśnie darcia pierza. Był to rodzaj wzajemnej pomocy: w jednym domu gromadziło się nieraz kilkanaście kobiet i dziewcząt i przez kolejne wieczory darły pierze. Każda zapobiegliwa matka hodowała gęsi, by z ich piór zrobić później córce pierzynę i poduchy na wiano panny młodej.

Grunt to współpraca

Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich Gminy Burzenin szuka sprzymierzeńców do swoich działań w różnych instytucjach. Panie współpracują m.in. ze strażakami, z Lokalną Grupą Działania „Przymierze Jeziorsko”, z dziećmi szkolnymi np. podczas akcji Sprzątanie Świata, z Gminnym Ośrodkiem Kultury współorganizują warsztaty rękodzielnictwa. Bardzo dobrze układa się także współpraca z Urzędem Gminy i nie ogranicza się jedynie do wymiaru finansowego. Na przykład wójt udostępnia

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

samochód na wyjazdy dla pań. Co ważne – jest w urzędzie pracowniczka, która pomaga stowarzyszeniu i jest przekąźnikiem informacji między organizacją a samorządem. Doceniając jej pracę, gminni strażacy oraz Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich zgłosili panią Anię do konkursu „Urzędnik przyjazny organizacjom pozarządowym”. Została nominowana, ale nie dostała statuetki. Pomysłodawcy postanowili więc wziąć sprawę w swoje ręce: sami przygotowali dyplom, statuetkę, zorganizowali spotkanie, zaprosili gości i uroczyście wręczyli pani Annie te dowody uznania.

Liderki – kobiety niezwykle

Według burzeńskińskich kobiet lider to osoba świadomie obserwująca rzeczywistość, w której żyje, odważnie podejmująca wyzwania i wkładająca wysiłek w zmianę otoczenia na lepsze. Lider nie pracuje sam, inicjuje współpracę, zachęca i angażuje innych do działania. Lider inspiruje i motywuje, dzieli swoją energię z innymi, ponieważ działa dla ludzi i wraz z nimi. *Jesteśmy liderkami wiejskiej społeczności i realizujemy własne projekty, inspirujemy i angażujemy innych do działania* – mówią członkinie stowarzyszenia. – W naszej gminie największą liderką jest wiceprezeska stowarzyszenia (obecnie radna gminy Burzenin, podczas zakładania stowarzyszenia była sołtyską w Jarocicach). *Od samego początku podjęła trud połączenia wszystkich trzech kół i zachęcenia do współpracy. Dzięki niej osiągnęłyśmy to, co mamy. Bywały potknięcia i upadki, ale ona zawsze twardo stąpała po ziemi i starała się rozwiązać każdy problem.*

Pani Małgosia zachęca do działania i wspiera cały nowy zarząd pomocą i radą. Ważną osobą dla aktywnej części społeczności Burzenina jest także wspomniana już pani Anna urzędniczka, ale i mieszkanka gminy. To ona pomaga w różnych przedsięwzięciach i akcjach, jak równie inspiruje do działania i nie wiadomo, jak to robi, ale zawsze ma czas dla każdego. Inna liderka to pani Teresa pierwsza prezeska

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

w stowarzyszeniu. Dobra inicjatorka, organizatorka, społeczniczka. Jak widać, liderek w Burzeninie nie brakuje, a pojawiają się też nowe aktywne osoby.

Na naukę nigdy nie jest za późno

Panie dobrze wiedzą, jak ważna jest edukacja – *Ciągle nie wiemy tyle, żeby wiedzieć wszystko – powtarzają*. Nowych doświadczeń i inspiracji do pożytecznych działań w gminie dostarczają im różnego rodzaju wyjazdy i wizyty studyjne. *Lubimy podpatrywać ciekawe rzeczy i jesteśmy otwarte na nowości – mówią panie*. Ale wyjeżdżają nie tylko po to, żeby się uczyć. Bardzo sobie chwalą również takie wyjazdy, podczas których odpoczywają, lepiej się poznają i świetnie spędzają czas w swoim towarzystwie.

Okiem edukatora (ki)

Patrząc na gminę Burzenin w ciągu ostatnich kilku lat, można sobie zadać pytanie, czy to jest wyjątkowa gmina, czy wyjątkowi są przedstawiciele samorządu? Wiele osób, widząc rozwój społeczności w Burzeninie, pomyślałoby, że to naprawdę rzadko spotykane. Ale znając tę społeczność, znając te aktywne panie i przedstawicielei tutejszego samorządu, można tylko potwierdzić wyjątkowość tego miejsca. Nie często zdarza się takie porozumienie obywateli z samorządem. Przykład z Burzenina pokazuje, że to wcale nie muszą być dwie przeciwstawne strony. Samorząd zaprasza mieszkańców do współpracy, ale i współdecydowania. Robi to z pełną świadomością korzyści wynikających z takiego porozumienia. A kobiety z Burzenina to naprawdę niezwykły „zasób” gminy. Od lat działają aktywnie w tych obszarach, w których widzą różne deficyty. Potrafią się świetnie zorganizować i na najwyższym poziomie przygotować wydarzenie. A do tego wciąż się uczą, poznają nowe możliwości, które starają się przenieść na swój grunt. Oczywiście nie tylko kobiety są aktywne w tej gminie, choć to właśnie ich działania są najbardziej

Sfinansowano przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego ze środków Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014 – 2020

widoczne. Potrafią też bardzo dobrze dogadywać się i współpracować z panami, których pomoc i praca również są nie do przecenienia.

Społeczność Burzenina na pewno można uznać za aktywną, twórczą, szukającą inspiracji w swoim środowisku i na zewnątrz. Mieszkańcy nie boją się mieć wielkich pomysłów, które powoli wcielają w życie. Ich zaradność przejawia się na każdym etapie działań. Wiele z inicjatyw nie wydarzyłoby się, gdyby nie współpraca mieszkańców, różnych instytucji, organizacji oraz samorządu. Jest to również społeczność bezpieczna, w której każda jednostka ma szanse rozwoju, co widać na przykładzie pań ze stowarzyszenia. A bez solidarności nie byłoby tylu ciekawych i potrzebnych wydarzeń. Coraz więcej mieszkańców ma nadzieję na lepsze jutro i coraz częściej wiedzą, że to zależy od nich samych.

Materiał opracowano korzystając z następujących publikacji:

- A. Kłoczko-Gajewska, O. Markiewicz, *Mechanizm rozprzestrzenia się wiosek tematycznych w Polsce*, Wieś i Rolnictwo, 2018
- *Aktywne społeczności. Katalog praktyk.*, Wyd. Stowarzyszenie CAL, t. IV